

SEKSUALITEIT EN TOLERANTIE

Homo-emancipatie op school

INHOUDSOPGAVE

• Inleiding	3
• Kenmerken van de onderzochte groep jongeren	3
• Voorlichting	5
• Acceptatie en tolerantie	6
• Eigen omgeving	7
• School	8
• Klas	9
• Rol van de school	10
• Conclusies	12
• Aanbevelingen	13
• Bijlage – enquête	14

*“Ik denk dat je als school
homoseksuelen/lesbisch of bi’s
niet te veel moet beschermen met
allerlei regels, omdat dat juist de
aandacht naar die groep trekt.”*

(jongen, 17, havo)

INLEIDING

In de nota homo-emancipatiebeleid 2005-2007 wordt beschreven dat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap scholen in staat wil stellen hun eigen verantwoordelijkheid te nemen bij het werken aan een veilig schoolklimaat. Concreet betekent dit dat het ministerie scholen gaat helpen met het bespreekbaar maken van homo-emancipatie. Dat houdt vooral in dat scholen worden gestimuleerd om preventieve maatregelen te nemen ten aanzien van homodiscriminatie.

In de praktijk zijn er nog weinig scholen die homo-emancipatie bespreekbaar maken. Nog minder scholen hanteren een integrale aanpak van omgangsvormenbeleid om bijvoorbeeld daadkrachtig op te treden wanneer sprake is van homodiscriminatie. Dit omdat voor veel schoolleiders homodiscriminatie nauwelijks zichtbaar is. Terwijl de Rijksinspectie van het Onderwijs vermoedt dat er veel meer sprake is van homodiscriminatie dan het aantal meldingen dat binnenkomt (Rijksinspectie van het Onderwijs "Onderwijsverslag over het jaar 1998", SDU, 1999).

De Nationale Jeugdraad behartigt de belangen van jongeren door een spreekbuis te zijn naar de overheid. Veel beleid voor jongeren wordt gemaakt zonder jongeren daar zelf bij te betrekken. Daarom probeert de Jeugdraad hen op verschillende

manieren een stem te geven. Dit geldt uiteraard ook voor homoseksuele jongeren. Een van onze lidorganisaties is Espresso, de uitgever van het glossy tijdschrift voor homo-, lesbo- en biseksuele jongeren in Nederland en Vlaanderen. Espresso geeft jongeren erkenning in wie ze zijn en voert regelmatig publiciteitsacties om de belangen van homoseksuele en lesbische jongeren onder de aandacht te brengen van media en politiek.

In dit onderzoek peilen we de houding van jongeren ten aanzien van homoseksualiteit op school. De vraag is of zij een veilig schoolklimaat willen voor homoseksuele jongeren en welke rol de school volgens hen zou moeten spelen. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de resultaten van dit onderzoek scholen, ministeries en organisaties ondersteunen bij het vormen van homo-emancipatiebeleid.

"Ik denk dat het goed is als men het over homoseksualiteit heeft op school, er hangt nog steeds een taboe omheen."

(jongen, 19, havo)

KENMERKEN VAN DE ONDERZOCHE GROEP JONGEREN

Tien scholen hebben aan dit onderzoek meegedaan. De scholen liggen verspreid over Nederland. Het gaat om de volgende scholen: CC Schaersvoorde (Aalten), KS Etten-Leur, SG Lelystad, Vader Rijn College (Utrecht), Stellingwerf College (Oosterwolde), ROC Midden Nederland (Utrecht), Reynaert College (Hulst), Purmerendse SG afd. Da Vinci, Dr Nassau College (Assen) en Edith Stein College (Den Haag).

Aan het onderzoek deden 529 jongeren mee. De gemiddelde leeftijd van de leerlingen is 16 jaar. De onderzochte groep bestond uit 290 meisjes (55%) en 238 jongens (45%). Het opleidingsniveau van de jongeren varieert. Zo volgt 54% van de onderzochte jongeren het vmbo, 16% het mbo, 21% de havo en 7% het wvo. Van 2% van de jongeren hebben we geen opleidingsgegevens.

Bijna driekwart (73%) van de jongeren heeft ouders die beiden in Nederland zijn geboren (tabel 1). Van de respondenten heeft 6% van de jongeren één of twee ouders die in Marokko geboren zijn, 6% heeft één of twee ouders die in

Turkije zijn geboren, 4% heeft één of twee ouders die in Suriname zijn geboren, 8% van de jongeren heeft ouders die ergens anders zijn geboren. Van 3% van de jongeren is de etnische afkomst onbekend.

Etniciteit onderzochte jongeren ¹			TABEL 01
Etniciteit	Aantal	Percentage	
Nederlands	386	73%	
Marokkaans	33	6%	
Turks	34	6%	
Surinaams	20	4%	
Anders	40	8%	
Onbekend	16	3%	

Meer dan de helft van de jongeren is leerling van een openbare school (54%) en bijna de helft (46%) van de leerlingen zit op een christelijke school.² Er zijn geen leerlingen van ander bijzonder onderwijs zoals een islamitische of een joodse school. Van de ondervraagde jongeren zegt 61% niet gelovig te zijn, 18% is

christelijk, 17% is islamitisch, 1% heeft een ander geloof en van 3% zijn deze gegevens onbekend (tabel 2). Wanneer we groepen vergelijken, worden de jongeren met een ander geloof dan de islam en het christendom, maar ook de jongeren waarvan we het geloof niet weten, buiten beschouwing gelaten.

Religie onderzochte jongeren			TABEL 02
Religie	Aantal	Percentage	
Geen geloof	323	61%	
Christendom	97	18%	
Islam	87	17%	
Anders	6	1%	
Onbekend	16	3%	

1 In dit onderzoek worden sommige percentages naar boven of naar beneden afgerond om de cijfers op 100% te krijgen.

2 De confessionele school in dit onderzoek scharen we ook onder de noemer christelijke school.

Hoe geeft de school voorlichting over homoseksualiteit?

TABEL
03

	Percentage
Schoollessen	71%
Voorlichting van iemand die homoseksueel of lesbisch is	29%
Voorlichting van deskundige	20%
Posters en folders	12%
Mediatheek (boeken, cd-rom)	2%
Decaan of vertrouwenspersoon	1%

VOORLICHTING

De eerste vragen die we de leerlingen stelden, gaan over seksuele voorlichting in het algemeen. Op de vraag of seksuele voorlichting op school wordt gegeven, antwoordt ruim de helft van de leerlingen 'ja' (54%). Eenderde (35%) antwoordt 'nee' en 11% weet hier geen antwoord op te geven.

De seksuele voorlichting op school krijgen de meeste leerlingen vooral via de schoollessen (86%). In ruim een vijfde van de gevallen (21%) gaat de voorlichting via posters en folders. Voorlichting via een deskundige krijgt 14% van de onderzochte jongeren. Via de mediatheek krijgt 5% voorlichting en 3% krijgt deze via een decaan of vertrouwenspersoon.³

Meer dan de helft van de jongeren (53%) heeft geen behoefte aan meer seksuele voorlichting op school. Drie op de tien willen dat juist wel en 17% weet het niet. Uitgesplitst naar de jongeren die al wel seksuele voorlichting kregen (het gaat dan om 54% van alle jongeren), is te zien dat bijna zes op de tien jongeren (59%) geen behoefte hebben aan meer voorlichting, bijna een kwart (24%) heeft daar wel behoefte aan en 17% vindt het niet meer nodig. Van de jongeren die geen seksuele voorlichting kregen (het gaat dan om 35% van alle jongeren), heeft bijna de helft van de jongeren (45%) geen behoefte aan die voorlichting, bijna vier op de tien (38%) hebben daar wel behoefte aan en 17% vindt het niet nodig.

Jongeren die meer seksuele voorlichting willen, krijgen dat het liefst via de schoollessen (65%) of via een deskundige (46%). Iets minder jongeren willen de voorlichting via posters en folders (22%) of via de mediatheek (11%).⁴ Jongeren krijgen de voorlichting het liefst persoonlijk en via een deskundige.

Meer dan zes op de tien ondervraagde jongeren (63%) krijgen geen voorlichting over homoseksualiteit op school. Bijna drie op de tien (28%) krijgen dat echter wel. De overige 9% weet het niet. Van de jongeren die algemene seksuele voorlichting hebben gekregen (54%), krijgt bijna de helft (46%) ook voorlichting over homoseksualiteit. De jongeren die voorlichting krijgen over homoseksualiteit hebben dat vooral via de schoollessen (71%) gehad (tabel 3). Bijna eenderde heeft de voorlichting gekregen via iemand die zelf homoseksueel is (29%) en twee op de tien kregen deze via een deskundige.

Een ruime meerderheid (80%) heeft geen behoefte aan meer voorlichting over homoseksualiteit en 9% weet het niet. Toch heeft 11% daar wel behoefte aan.

Van de jongeren die op school voorlichting over homoseksualiteit hebben gekregen (dat is 27% van alle jongeren) heeft de meerderheid (88%) geen behoefte aan meer voorlichting. Slechts 8% heeft daar wel meer behoefte aan. De voorlichting moet dan vooral via de schoollessen zijn (65%) (tabel 4).

3 + 4 Bij deze vraag mochten jongeren meerdere antwoorden geven.

Ik wil voorlichting over homoseksualiteit het liefst krijgen via⁵

TABEL
04

	Percentage
Schoollessen	65%
Voorlichting van deskundige	37%
Voorlichting van iemand die homoseksueel of lesbisch is	32%
Posters en folders	27%
Mediatheek (boeken, cd-rom)	7%
Decaan of vertrouwenspersoon	3%

ACCEPTATIE EN TOLERANTIE

Na een aantal inleidende vragen over voorlichting stelden we vragen over de attitude ten aanzien van homoseksualiteit. Op de stelling "Het is vreemd wanneer iemand homoseksueel of lesbisch is," geeft de meerderheid (66%) aan het daarmee oneens te zijn. Een kleine groep (17%) geeft aan er geen mening over te hebben en 17% is het eens met deze stelling.

Er is een verschil te zien tussen jongens en meisjes. Jongens (28%) vinden het vaker dan meisjes (8%) vreemd wanneer iemand homoseksueel of lesbisch is. Verder is het opvallend dat islamitische jongeren het vaker (31%) dan anders-gelovigen (12%) en niet-gelovigen (16%) vreemd vinden wanneer iemand homoseksueel of lesbisch is. Toch hebben ruim drie op de tien islamitische jongeren (31%) er geen mening over en bijna vier op de tien (38%) zijn het oneens met deze uitspraak.

Bij de stelling "Homoseksualiteit keur ik goed" antwoordt een groot deel van de jongeren met 'eens' (62%). Ruim een kwart (26%) heeft hier geen

mening over. Een minderheid (12%) is het niet met deze stelling eens. Er is een verschil tussen de antwoorden van jongens en meisjes. Driekwart van de meisjes keurt homoseksualiteit goed, terwijl niet eens de helft van de jongens dat doet (45%). Wat ook naar voren komt, is dat twee op de tien islamitische jongeren het eens is met deze stelling. Bijna de helft van de islamitische jongeren (48%) heeft er geen mening over en bijna een derde (32%) is het oneens met deze uitspraak.

Een grote meerderheid van alle jongeren (86%) antwoordt 'nee' op de uitspraak "Ik keur homoseksualiteit af vanwege mijn geloof." Een minderheid (7%) antwoordt met 'ja' en eenzelfde percentage heeft er geen mening over. Interessant is dat uitgesplitst naar geloof, anders-gelovigen in 3% van de gevallen homoseksualiteit afkeuren vanwege het geloof terwijl islamitische jongeren dat in 39% van de gevallen doen (tabel 5). Zoals te verwachten gaf niemand van de niet-gelovige jongeren aan dat zij homoseksualiteit afkeuren vanwege het geloof.

Ik keur homoseksualiteit af vanwege mijn geloof.

TABEL
05

	Anders en niet-gelovigen	Islamiet
Ja	3%	39%
Nee	91%	43%
Weet niet	6%	18%

⁵ Bij deze vraag mochten jongeren meerdere antwoorden geven.

EIGEN OMGEVING

Vervolgens wilden we weten of de jongeren homoseksuelen of lesbiennes persoonlijk kennen en of dat hun mening over homoseksualiteit heeft beïnvloed. Het blijkt dat bijna zeven op de tien jongeren (69%) een homoseksueel of lesbisch persoon kennen. Toch kent ruim een kwart van de respondenten (26%) niemand die homoseksueel of lesbisch is en 5% geeft aan dit niet te weten.

Bij bijna vier op de tien jongeren (36%) die een homoseksueel of lesbisch persoon kennen, gaat het om een kennis, bij ruim drie op de tien (31%) om een vriend en bij 29% gaat het om iemand die ze van school kennen (tabel 6).

Die persoon is een bekende. ⁶		TABEL 06
	Percentage	
Kennis	36%	
Vriend	31%	
Schoolgenoot/ klasgenoot	29%	
Familielid	15%	
Buurman/ buurvrouw	7%	
Sportgenoot	3%	
Anders	4%	

De meeste jongeren staan positiever tegenover homoseksualiteit nadat ze een homoseksueel of lesbische leerden kennen. Het percentage jongeren dat homoseksualiteit 'prima' vindt, stijgt van 49% naar 64% nadat ze een homoseksueel of lesbisch iemand hebben leren kennen. Opvallend is dat meisjes die iemand kennen die homoseks-

sueel is (77%), homoseksualiteit vaker prima vinden dan jongens die een homoseksueel iemand kennen (46%). Een ander opvallend resultaat is dat een kwart van de islamitische jongeren homoseksualiteit niet normaal blijft vinden ook al hebben ze een homoseksueel iemand leren kennen (tabel 7).

Nadat ik een homoseksueel (of lesbisch) persoon kende, vind ik homoseksualiteit				TABEL 07
	Christen	Islamiet	Niet-gelovig	
Niet normaal	13%	25%	7%	
Prima	62%	25%	70%	
Iets waar ik niet over nadenk	25%	50%	23%	

⁶ Bij deze vraag mochten jongeren meerdere antwoorden geven.

SCHOOL

Op de vraag of er homoseksuele of lesbische leerlingen op school zijn, antwoordt ruim de helft (53%) bevestigend. Vier op de tien jongeren weten het niet en 7% geeft 'nee' als antwoord. Opmerkelijk is dat leerlingen van een christelijke school gemiddeld vaker bevestigend antwoorden (58%) op deze vraag dan leerlingen van een openbare school (42%).

Ruim de helft van de jongeren (53%) antwoordt met 'ja' op de vraag of er op school homoseksuele of lesbische docenten rondlopen. Ruim vier op de tien weten het niet (44%) en 3% zegt 'nee'.

Ruim de helft van de ondervraagde leerlingen (51%) vindt het belangrijk dat een docent zegt dat er over homoseksualiteit gesproken mag worden. Een kwart kan hier geen antwoord op geven en bijna een kwart van de jongeren (24%) vindt het niet belangrijk dat een docent zegt dit bespreekbaar te willen maken. Interessant is dat meisjes (61%) dit belangrijker vinden dan jongens (39%). Meer dan de helft van de christelijke jongeren (56%) en meer dan zes op de tien (63%) anders gelovigen vinden het belangrijk dat een docent homoseksualiteit bespreekbaar maakt terwijl maar ongeveer een kwart van de islamitische jongeren (27%) daar voorstander van is (tabel 8).

Vind je het belangrijk dat een docent zegt dat er over homoseksualiteit gesproken mag worden.			TABEL 08
	Christen	Islamiet	Niet-gelovig
Ja	56%	27%	56%
Nee	20%	37%	21%
Weet ik niet	24%	36%	23%

Ruim driekwart van alle jongeren (76%) vindt dat een docent moet kunnen zeggen dat hij of zij homoseksueel of lesbisch is. Een kleine groep (8%) vindt dat niet en 16% weet hier geen antwoord op te geven. Vooral islamitische jongeren

(25%) hebben geen mening over deze stelling (tabel 9). Toch is een ruime meerderheid van de islamitische jongeren (60%) wel van mening dat een docent moet kunnen uitkomen voor zijn of haar gaardheid.

Stelling: Een docent moet kunnen zeggen dat hij of zij homoseksueel of lesbisch is.			TABEL 09
	Christen	Islamiet	Niet-gelovig
Eens	72%	60%	82%
Geen mening	15%	25%	14%
Oneens	13%	15%	4%

KLAS

Voor de volgende vragen moesten de jongens zich voorstellen dat er in hun klas een jongen zit die op jongens valt en wat ze vervolgens wel of juist niet zouden doen. De meisjes moeten zich op hun beurt voorstellen dat er in hun klas een meisje zit dat op meisjes valt en vervolgens zich afvragen wat ze wel of juist niet zouden doen.

Veel jongeren vinden dit blijkbaar lastig om voor te stellen, want bijna de helft (48%) weet niet of ze

rustig vriendschap met deze klasgenoot zouden sluiten. Jongens (58%) geven vaker dan meisjes (39%) aan dit misschien te doen (tabel 10). Ruim vier op de tien (41%) jongeren zouden (zeker) wel vriendschap sluiten. Hier zijn meisjes (55%) veel zekerder van hun zaak dan jongens (20%). Slechts 14% zou zeker geen vriendschap willen sluiten met iemand van hetzelfde geslacht die homoseksueel is.

Ik zou rustig vriendschap met hem/haar sluiten.			TABEL 10
	Meisjes	Jongens	Totaal
Wel	55%	20%	41%
Misschien	39%	58%	45%
Niet	6%	22%	14%

Verder zijn er opvallende verschillen tussen de antwoorden van islamitische jongeren en niet-islamitische jongeren (tabel 11). Maar liefst eenderde van de islamitische jongeren (33%) wil

geen vriendschap sluiten met een homoseksuele klasgenoot van hetzelfde geslacht. Toch zou ruim een kwart (26%) van de islamitische jongeren dat wel rustig doen.

Ik zou rustig vriendschap met hem/haar sluiten.			TABEL 11
	Christen	Islamiet	Niet-gelovig
Wel	43%	26%	41%
Misschien	52%	41%	48%
Niet	5%	33%	11%

*"Gewoon...
moet hij weten als ik
maar hetero blijf."*

[meisje, 15, vmbo]

Over de vraag of ze het zouden laten merken dat deze klasgenoot van hem of haar af moet blijven, zijn ook de meningen verdeeld. Zo zegt meer dan de helft (53%) dat (zeker) wel te laten merken, terwijl bijna drie op de tien (29%) dat misschien doen. Het

zijn vooral jongens die dat zeker zouden laten merken (68%) (tabel 12). En ook islamitische jongeren zouden dit duidelijk laten merken (62%) (tabel 13). Maar 18% van alle jongeren zegt niet te laten merken dat hij of zij van hem of haar af moet blijven.

Ik zou laten merken dat hij/zij van me af moet blijven.		TABEL 12
	Meisjes	Jongens
Wel	41%	68%
Misschien	34%	21%
Niet	25%	11%

Ik zou laten merken dat hij/zij van me af moet blijven.			TABEL 13
	Christen	Islamiet	Niet-gelovig
Wel	47%	62%	52%
Misschien	31%	19%	30%
Niet	22%	19%	18%

ROL VAN DE SCHOOL

Tenslotte hebben de ondervraagde jongeren hun reactie gegeven op de vraag welke rol school zou kunnen spelen als het gaat om homoseksualiteit en tolerantie. Allereerst hebben we gevraagd of het mogelijk is om een klacht in te dienen op school wanneer iemand wordt gediscrimineerd. Een ruime meerderheid van alle jongeren (74%) antwoordt dat dit mogelijk is. Ruim twee op de tien (22%) weten het niet en 4% zegt dat dit niet mogelijk is.

Volgens ruim vier op de tien jongeren (45%) nemen docenten maatregelen tegen discriminatie in het algemeen. Bijna vier op de tien (38%) weten niet of docenten dat doen en 17% antwoordt dat docenten dat niet doen. Een grote meerderheid van de jongeren (86%) vindt het belangrijk dat homoseksuele leerlingen en docenten zich op school veilig voelen. Slechts 10% weet hier geen antwoord op te geven en 4% vindt het niet belangrijk.

Meisjes vinden dat iets belangrijker (92%) dan jongens (79%). Daarnaast weten jongens hier vaker dan meisjes geen antwoord op te geven (resp. 14% en 6%). Islamitische jongeren twijfelen vaker bij de vraag of het belangrijk is dat homoseksuele leerlingen en docenten zich op school veilig voelen (31%). Toch vindt een ruime meerderheid van de islamitische jongeren (61%) het wel belangrijk dat de school een veilige omgeving biedt voor homoseksuele leerlingen en docenten. Slechts 7% van deze jongeren zegt het niet belangrijk te vinden. Een stapje verder is de vraag of school homo-

seksualiteit moet goedkeuren. Driekwart van de respondenten antwoordt met 'ja'. Een kleine groep (18%) weet hier geen antwoord op te geven en 7% antwoordt ontkennend. Toch twijfelen jongens (25%) vaker dan meisjes over deze vraag (12%). En ook bij deze uitspraak verschillen islamitische jongeren van mening met niet-islamitische jongeren. Met 23% zijn islamitische jongeren het vaker oneens met de uitspraak dat school homoseksualiteit moet goedkeuren (tabel 14). Er zijn ook islamitische jongeren die hier geen antwoord op konden geven (43%).

Vind je dat de school homoseksualiteit moet goedkeuren?			TABEL 14
	Christen	Islamiet	Niet-gelovig
Ja	82%	34%	83%
Nee	2%	23%	5%
Weet niet	16%	43%	12%

Tot slot wilden we weten of jongeren vinden dat school duidelijke regels moet hebben om homodiscriminatie te voorkomen. Zes op de tien jongeren vinden van wel. Een kwart van alle jongeren weet niet wat ze hierop moeten antwoorden en 15% vindt niet dat school duidelijke regels moet hebben

om homodiscriminatie te voorkomen. Opvallend is dat bijna de helft van de islamitische jongeren geen antwoord weet te geven op de vraag of school duidelijke regels moet hebben om homodiscriminatie te voorkomen (46%) (tabel 15).

Vind je dat de school duidelijke regels moet hebben om homodiscriminatie te voorkomen?			TABEL 15
	Christen	Islamiet	Niet-gelovig
Ja	70%	43%	61%
Nee	17%	11%	15%
Weet niet	13%	46%	24%

“Als jongens aan lesbisch denken, vinden ze dat normaal omdat ze er op geilen, maar homo’s zijn ‘vies’. Dat vind ik niet kunnen.”

[meisje, 17, mbo]

CONCLUSIES

Voorlichting

Slechts 54% van de jongeren uit dit onderzoek krijgt seksuele voorlichting op school. Daarvan heeft bijna een kwart (24%) behoefte aan meer voorlichting. Jongeren krijgen deze voorlichting het liefst via de schoollessen of een deskundige die hierover komt vertellen. Bijna drie op de tien jongeren (28%) krijgen op school voorlichting over homoseksualiteit. Een kleine groep (11%) heeft behoefte aan (meer) voorlichting hierover. De voorlichting zou voornamelijk via de schoollessen moeten gaan en dan het liefst via een deskundige en/ of iemand die zelf homoseksueel is. Jongeren willen seksuele voorlichting het liefst krijgen via een persoonlijke benadering. Ook als het om voorlichting over homoseksualiteit gaat.

Acceptatie en tolerantie

De meerderheid (66%) van de jongeren vindt het niet vreemd wanneer iemand homoseksueel of lesbisch is. Toch vindt 17% van de jongeren het wel vreemd. Opmerkelijk is dat vooral islamitische jongeren er vaak geen mening over hebben (48%). Islamitische jongeren keuren homoseksualiteit in bijna vier van de tien gevallen (39%) af vanwege van hun geloof. Toch keuren ruim vier van de tien islamitische jongeren (43%) het niet af vanwege van hun geloof. In de antwoorden van de jongens is dezelfde houding terug te zien als bij de islamitische jongeren: ze zijn iets minder tolerant ten aanzien van homoseksualiteit, maar er is geen sprake van een duidelijk afwijzende houding.

Eigen omgeving

Bijna zeven op de tien jongeren kennen iemand die homoseksueel of lesbisch is. Dat is dan vaak een kennis, vriend of schoolgenoot. De meeste jongeren zijn positiever ten aanzien van homoseksualiteit nadat ze een homoseksueel of lesbisch iemand leerden kennen. Toch blijft een kwart van de islamitische jongeren homoseksualiteit niet normaal vinden ook al leerden ze een homoseksueel kennen. Over het algemeen heeft het kennen van iemand die homoseksueel is positieve effecten op de beeldvorming.

School

Er is een brede consensus over dat school een veilige plek moet zijn; 86% vindt dat homoseksuele leerlingen en docenten zich veilig moeten voelen op school. Het leeft meer bij meisjes dan bij jongens en meer bij anders- en niet-gelovige jongeren dan bij islamitische jongeren. Deze mening wordt eigenlijk door de meeste jongeren wel gedeeld. Zo vindt een opvallende meerderheid van de islamitische jongeren (61%) het belangrijk dat de school een veilige omgeving biedt voor homoseksuele leerlingen en docenten. Slechts 7% van deze jongeren zegt het niet belangrijk te vinden. En eenderde (32%) weet hier geen antwoord op te geven.

Ruim de helft (51%) van alle jongeren vindt het belangrijk dat een docent zegt dat er over homoseksualiteit gesproken mag worden. Ruim driekwart (76%) vindt dat een docent moet kunnen zeggen dat hij of zij anders geaard is. Onder de islamitische jongeren is een ruime meerderheid (60%) van mening dat een docent moet kunnen uitkomen voor zijn of haar geaardheid.

Klas

Meisjes zullen eerder dan jongens vriendschappen sluiten met iemand van hetzelfde geslacht die homoseksueel is. Gemiddeld zullen bijna vier op de tien (41%) dit wel doen, bijna de helft (45%) zou dit misschien doen en een kleine groep (14%) zou dit niet doen. Bij islamitische jongeren zou ruim een kwart (26%) dit wel doen, ruim vier op de tien (41%) zouden dit misschien doen en ongeveer eenderde (33%) zou dit niet doen. Laten merken dat iemand van hetzelfde geslacht die homoseksueel is, van je moet afblijven wordt eerder gedaan bij jongens dan bij meisjes. Gemiddeld zullen ruim de helft (53%) dit wel doen, bijna drie op de tien (29%) zouden dit misschien doen en een kleine groep (18%) zou dit niet doen. Bij islamitische jongeren zouden ruim zes op de tien (62%) dit wel doen, een kleine groep (19%) zou dit misschien doen en een even zo kleine groep (19%) zou dit niet doen.

Rol van de school

In het algemeen is het voor de jongeren niet duidelijk of de school maatregelen neemt als er sprake is van discriminatie. Ook weten veel jongeren niet of docenten hierin een duidelijke rol kunnen spelen. Er is redelijk veel draagvlak voor duidelijke regels om homodiscriminatie te voorkomen; zes op de tien jongeren staat hierachter. Ook islamitische jongeren staan niet geheel afwijzend tegen dit voorstel; maar liefst 43% is voor duidelijke regels, terwijl slechts 11% er tegen is.

Er wordt onder islamitische jongeren nog veel 'weet ik niet' geantwoord. Veel van deze jongeren weten bijvoorbeeld niet of ze het belangrijk vinden dat een docent homoseksualiteit bespreekbaar moet maken. Ook twijfelen veel islamitische jongeren over regels tegen homodiscriminatie moet opstellen. Het wordt niet duidelijk of het hier gaat om een ambivalente houding ten aanzien van homoseksualiteit of dat er iets anders aan de hand is.

AANBEVELINGEN

Bespreekbaar maken

Scholen kunnen homoseksualiteit meer bespreekbaar maken tijdens de schoollessen. Hoewel er geen volledige acceptatie is (homoseksualiteit wordt nog wel eens vreemd gevonden en niet door iedereen goedgekeurd), is er geen sprake van een duidelijke afwijzing van homoseksualiteit. Veel jongeren hebben er namelijk geen mening over. Dit kan scholen de kans bieden om leerlingen objectief naar homoseksualiteit te laten kijken, nog voordat vooroordelen een grotere rol in hun beeldvorming gaan spelen.

Persoonlijke benadering

Bij voorkeur moet de voorlichting over homoseksualiteit via een persoonlijke benadering gegeven worden, bijvoorbeeld via schoollessen, een deskundige of iemand die zelf homoseksueel is. Vooral voorlichting van een homoseksueel persoon kan de houding positief beïnvloeden.

Veiligheid specifiek noemen

Scholen kunnen in hun beleid ten aanzien van veiligheid laten zien dat ze specifiek de veiligheid van

homoseksuele docenten en leerlingen proberen te waarborgen. Want een groot deel van de jongeren vindt dat homoseksuelen zich veilig moeten voelen op school. Een grote groep jongeren vindt dat een docent moet kunnen zeggen dat hij of zij anders geaard is. En meer dan de helft van de jongeren vindt het belangrijk dat een docent zegt dat er over homoseksualiteit gesproken mag worden.

Maatregelen tegen discriminatie

Scholen kunnen laten zien dat er maatregelen genomen zullen worden wanneer homoseksuele docenten of leerlingen worden gediscrimineerd. De meerderheid van alle jongeren staat achter een dergelijke maatregel.

"Ik vind dat homoseksualiteit moet kunnen. Ik denk alleen dat het niet helemaal normaal is, maar je moet een persoon accepteren zoals hij/zij is."

(meisje, 18, mbo)

BIJLAGE 1 - ENQUÊTE

Deze vragenlijst gaat over seksuele voorlichting, je eigen mening en de rol van de school. Jullie antwoorden op de vragen kunnen de minister of staatssecretaris helpen met het aanpakken van problemen in de samenleving.

1. Je bent een meisje / jongen
2. Jouw leeftijd is ...
3. Je volgt vmbo / mbo / havo / vwo / anders, nl...

4. Jouw vader is geboren in
- Nederland
  - Marokko
  - Turkije
  - Nederlandse Antillen
  - Suriname
  - Indonesië (inclusief Zuid-Molukken)
  - Weet ik niet
  - Anders, namelijk

5. Jouw moeder is geboren in
- Nederland
  - Marokko
  - Turkije
  - Nederlandse Antillen
  - Suriname
  - Indonesië (inclusief Zuid-Molukken)
  - Weet ik niet
  - Anders, namelijk

6. Zit je op een school met een levensbeschouwing?
- Ja, Christelijk onderwijs (protestants en rooms-katholiek)
  - Ja, Islamitisch onderwijs
  - Ja, Joods onderwijs
  - Nee, ik zit op een Openbare school
  - Anders, namelijk ...

7. Ben je zelf gelovig?
- Ja, ik ben Christelijk
  - Ja, ik ben Islamitisch
  - Ja, ik ben Joods
  - Ja, ik ben Hindoeestaan
  - Nee, ik ben niet gelovig
  - Anders, want ik ben ...

Voorlichting

De volgende vragen gaan over seksuele voorlichting en wat jouw mening daarover is.

8. Wordt er op school seksuele voorlichting gegeven?
- Ja
  - Nee
  - Weet ik niet

9. Ik krijg seksuele voorlichting op school via: (meerdere antwoorden mogelijk)
- Posters en folders
  - Schoollessen

- Mediatheek (boeken, cd-rom)
- Voorlichting van deskundige
- Decaan of vertrouwenspersoon
- Ik krijg geen voorlichting op school
- Anders, namelijk ...

10. Ik zou op school meer seksuele voorlichting willen.
- Ja
  - Nee
  - Weet ik niet

11. Ik wil seksuele voorlichting het liefst krijgen via: (meerdere antwoorden mogelijk)

- Posters en folders
- Schoollessen
- Mediatheek (boeken, cd-rom)
- Voorlichting van deskundige
- Decaan of vertrouwenspersoon
- Ik hoef geen voorlichting
- Anders, namelijk ...

12. Krijg je op school voorlichting over homoseksualiteit?
- Ja
  - Nee
  - Weet ik niet

13. Hoe geeft de school voorlichting over homoseksualiteit? (meerdere antwoorden mogelijk) (indien van toepassing)

- Posters en folders
- Schoollessen
- Mediatheek (boeken, cd-rom)
- Voorlichting van deskundige
- Voorlichting van iemand die homoseksueel of lesbisch is
- Decaan of vertrouwenspersoon
- Geen voorlichting
- Anders, namelijk ...

14. Ik zou op school meer voorlichting willen over homoseksualiteit.
- Ja
  - Nee
  - Weet ik niet

15. Ik wil voorlichting over homoseksualiteit het liefst krijgen via: (meerdere antwoorden mogelijk)

- Posters en folders
- Schoollessen
- Mediatheek (boeken, cd-rom)
- Voorlichting van deskundige
- Voorlichting van iemand die homoseksueel of lesbisch is
- Decaan of vertrouwenspersoon
- Ik hoef geen voorlichting
- Anders, namelijk ...

Acceptatie en tolerantie

Deze vragen gaan over homoseksuelen en lesbiennes. En ook hierover willen je mening weten. Met homoseksualiteit bedoelen we dat een meisje op meisjes of een jongen op jongens verliefd wordt.

16. Stelling: Het is vreemd wanneer iemand homoseksueel of lesbisch is.

- Eens Geen mening Oneens

17. Stelling: Homoseksualiteit keur ik goed.

- Eens Geen mening Oneens

18. Ik keur homoseksualiteit af vanwege mijn geloof.

- Ja Nee Weet ik niet

Eigen omgeving

De volgende vragen gaan over wat je er van vindt, als iemand die je kent homoseksueel of lesbisch is.

19. Ik ken iemand die homoseksueel of lesbisch is.

- Ja Nee Weet ik niet

20. Die persoon is een bekende. (meerdere antwoorden mogelijk)

- Familielid
 Vriend
 Kennis
 Buurman/ buurvrouw
 Schoolgenoot/ klasgenoot
 Sportgenoot
 Ik ken niemand die homoseksueel of lesbisch is
 Anders, namelijk ...

21. Voordat ik een homoseksueel (of lesbisch) persoon kende, vond ik

- homoseksualiteit niet normaal
 homoseksualiteit prima
 homoseksualiteit iets waar ik niet over nadacht
 ik ken niemand die homoseksueel of lesbisch is

22. Nadat ik een homoseksueel (of lesbisch) persoon kende, vind ik

- homoseksualiteit niet normaal
 homoseksualiteit prima
 homoseksualiteit iets waar ik niet over nadenk
 ik ken niemand die homoseksueel of lesbisch is

School

Deze vragen gaan over hoe je met homoseksualiteit omgaat op school.

23. Heb je op school homoseksuele of lesbische leerlingen?

- Ja Nee Weet ik niet

24. Heb je op school homoseksuele of lesbische docenten?

- Ja Nee Weet ik niet

25. Vind je het belangrijk dat een docent zegt dat er over homoseksualiteit gesproken mag worden.

- Ja Nee Weet ik niet

26. Stelling: Een docent moet kunnen zeggen dat hij of zij homoseksueel of lesbisch is.

- Eens Geen mening Oneens

Klas

Voor de jongens: Stel dat er in jouw klas een jongen zit die op jongens valt (homo is). Wat zou je wel of juist niet doen? Voor de meisjes: Stel dat er in jouw klas een meisje zit die op meisjes valt (lesbisch is). Wat zou je wel of juist niet doen?

27. Ik zou rustig vriendschap met hem/haar sluiten.

- Zeker wel Wel Misschien wel, misschien niet
 Niet Zeker niet

28. Ik zou laten merken dat hij/zij van me af moet blijven.

- zeker wel wel misschien wel, misschien niet
 niet zeker niet

Rol van de school

De volgende vragen gaan over de maatregelen die de school kan nemen als het gaat om discriminatie.

29. Kun je een klacht indienen op school als je wordt gediscrimineerd in het algemeen?

- Ja Nee Weet ik niet

30. Nemen docenten maatregelen tegen discriminatie in het algemeen?

- Ja Nee Weet ik niet

31. Vind je het belangrijk dat homoseksuele leerlingen en docenten zich op school veilig voelen?

- Ja Nee Weet ik niet

32. Vind je dat de school homoseksualiteit moet goedkeuren?

- Ja Nee Weet ik niet

33. Vind je dat de school duidelijke regels moet hebben om homodiscriminatie te voorkomen?

- Ja Nee Weet ik niet

34. Wil je nog iets kwijt over deze vragenlijst? Bedankt voor het invullen van deze vragenlijst.

De resultaten krijg je eind april op www.jeugraad.nl te zien. Voor vragen en suggesties kun je mailen naar jeugraadpanel@jeugraad.nl

Nationale Jeugdraad
Maliebaan 127, 3581 CK Utrecht
tel. 030-2303575
fax. 030-2303585
info@jeugdraad.nl

www.jeugdraad.nl

Het Jeugdraadpanel wordt mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Colofon

© Nationale Jeugdraad, juli 2006
Met dank aan alle jongeren van het Jeugdraadpanel en de docenten die hebben meegeholpen.

Tekst: Sheila Rebel
Foto's: Frans Hollander (ROC Midden Nederland)
Vormgeving: Ontwerpbureau Suggestie & illusie